

Uddybning af forudsætninger for beregning af forsikringer og pension i din pensionsordning

Tidl. pensionskasse – ikke-pensioneret - opdateret pr. 01.10.2022¹

Her kan du læse mere om de forudsætninger, der ligger til grund for beregningen af de udbetalinger, du kan se på blandt andet din Dækningsoversigt og på Min Pension på pensam.dk.

Du skal være opmærksom på, at de udbetalinger, du ser, **kan ændre sig**, hvis de forudsætninger, som udbetalingerne er baseret på, ændrer sig. Det gælder også efter, at en løbende udbetaling er påbegyndt.

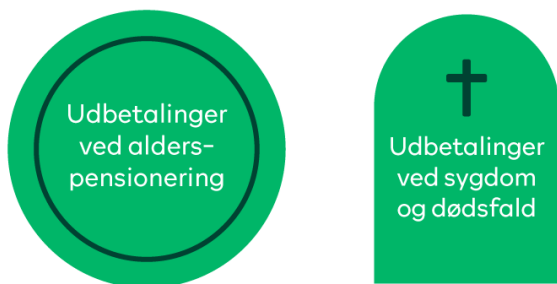
Alle beløb skal du derfor betragte som **et øjebliksbillede**. Du kan se, hvad du kan få udbetalt her og nu, eller hvad vi *forventer* du kan få udbetalt på et senere tidspunkt, hvis forudsætningerne - som de ser ud lige nu - ikke ændrer sig i mellemtiden.

Formålet med oplysningerne i dette dokument er derfor at give dig indblik i, hvilke forudsætninger og sammenhænge, der er grundlaget for dine forventede udbetalinger, så du har en fornemmelse af, hvilke typer ændringer der kan føre til, at udbetalinger fra din pensionsordning kan **ændre sig** eller helt **bortfalde**.

Vær i den forbindelse opmærksom på, at den udbetaling, der står anført som en "garanteret udbetaling" er en **betingsbet** garanteret udbetaling, som derfor *kan* ændre sig under visse forudsætninger. Det fremgår af betingelserne for din pensionsordning, og du kan læse mere om dette i Bilag C.

Når du indbetaler til din pension, indbetaler du til et fællesskab

Din pensionsordning indeholder helt overordnet to elementer – udbetalinger du kan få ved pensionsalderen, og udbetalinger hvis du rammes af sygdom eller mister livet inden pensionsalderen.

Indbetaling til en pensionsordning er ikke ligesom at sætte penge ind på en opsparing på en bankkonto. I din pensionsordning har du indbetalt til et fællesskab, hvor du og de andre medlemmer af pensionsordningen sikrer hinanden gennem forsikringer. Det sikrer, at alle kan få udbetalt alderspension så længe man lever, uanset hvor gammel den enkelte bliver. Og det sikrer udbetaling til dem der bliver ramt af sygdom eller mister livet i en tidlig alder.

Der er de penge i fællesskabet, som du og de andre medlemmer har indbetalt. Det betyder, at der er en sammenhæng mellem, hvad der bliver udbetalt fra forsikringer ved sygdom og dødsfald, og hvad der kan udbetales ved

¹ Hvis du kommer ind på dette dokument via link fra et brev, som du modtaget for et stykke tid siden, skal du være opmærksom på, at du skal finde den udgave af dokumentet, som var gældende på det tidspunkt, hvor du fik brevet. Du kan ved at trykke på linket pensam.dk/info_p-kasse finde sådanne tidligere versioner af dette dokument.

alderspension. Derfor har det betydning for, hvad *du* og de andre medlemmer kan få udbetalt, hvad der generelt sker omkring udbetalinger til alle medlemmer.

► **Det har betydning, hvor mange der bliver syge og skal have en udbetaling ved sygdom**

Fordi der er sammenhæng mellem elementerne i pensionsordningen, har det betydning for størrelsen af alderspensionen, hvor store forsikringsdækningerne er, og hvor mange der rent faktisk bliver syge eller mister livet og får penge udbetalt.

► **Det har betydning, hvor længe medlemmerne i pensionsordningen i gennemsnit lever**

Fordi udbetalingen af alderspension er livsvarig for alle medlemmer, skal vi sikre, at der er penge nok til, at alle medlemmer kan få udbetalt pension så længe, de lever. Derfor har det betydning, hvor længe alle medlemmer lever i gennemsnit. På pensam.dk/livsvarigpension kan du se en film, der forklarer, hvordan vi sikrer, at alle kan få pension resten af livet, uanset hvor gamle de bliver.

► **Det har betydning, hvad du får i årlig forrentning**

Den årlige forrentning af din pension har stor betydning for din forventede udbetaling af alderspension.

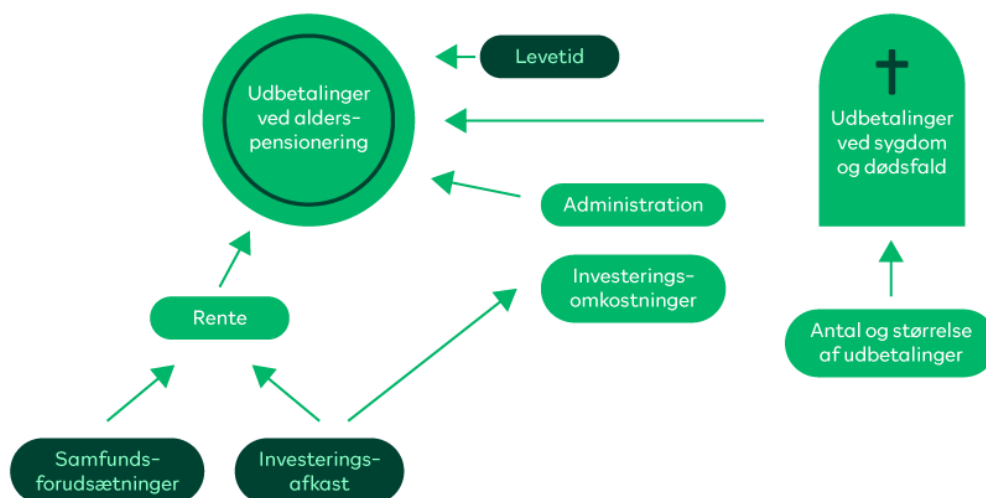
Din pension i PenSam er med gennemsnitsrente. Det vil sige, at du ikke får de årlige investeringsafkast direkte tilskrevet til din pension. Vi sørger for at udjævne investeringsresultaterne opnået gennem flere år, så du får tilskrevet en rente, der er baseret på et gennemsnit af investeringsresultater over flere år. Formålet er så vidt muligt at sikre stabilitet i din pension ved at vi i år med gode afkast sørger for at opbygge en stødpude (udjævningsbuffer – jf. bilag B), vi kan trække på i år med mindre gode afkast.

I bilag A kan du læse om, hvilken rente vi på forhånd har indregnet i din pension, og hvilken betydning denne forudsætning har.

► **Det har betydning, hvor store omkostningerne er**

Du betaler for at få administreret og investeret din pension. Det har betydning for de fremtidige muligheder for at regulere størrelsen af din pension, hvor store omkostningerne er. Administrationen betaler du direkte for hver måned. Investeringsomkostningerne betaler du indirekte ved, at disse omkostninger bliver trukket fra i investeringsafkastet, inden du får tilskrevet en rente på din pension. Du kan se et overblik over de samlede omkostninger i opgørelse af ÅOK og ÅOP på dit årlige pensionsoverblik eller ved at logge på Min Pension.

Her kan du se et overblik over de vigtigste forudsætninger – og hvordan de påvirker din pension

Din pension kan blive reguleret – hvis forudsætningerne ændrer sig

Som vi skrev i indledningen, kan ændringer i forudsætningerne føre til regulering af størrelsen af din pension, herunder også regulering af "Værdien af din pensionsordning". Helt overordnet kan der ske:

- Regulering i forbindelse med det regnskabsmæssige årsresultat
- Regulering på grund af ændringer i beregningsgrundlag
- Ændringer på grund af ændring af betingelser

Du kan læse nærmere om dette i Bilag B.

Du skal i den forbindelse være klar over, at vi i din "forventede udbetaling" har indregnet en forventning om, at der hvert år vil være overskud på det regnskabsmæssige resultat.

Størrelsen af din alderspension er en "forventet udbetaling", hvor vi viser din købekraft

Når du ser størrelsen af din alderspension på din Dækningsoversigt, i breve og på Min Pension, ser du en "forventet udbetaling". Det vil sige, at dette tal er en prognose, som er udtryk for, hvad vi her og nu vurderer, at det er mest sandsynligt, at du vil kunne få udbetalt i fremtiden.

Prognosen tager udgangspunkt i, hvad du indtil nu har indbetalt til alderspension – som er udtrykt ved "værdien af din pensionsordning" (jf. nedenfor). Men prognosen bygger i lige så høj grad på, hvad vi *forventer* vil ske i tiden frem til du når pensionsalderen. Prognosen viser altså ikke (kun), hvad du ville kunne få i pension for det, du allerede har indbetalt. Prognosen viser, hvad du vil kunne få udbetalt i pension for den værdi, vi *forventer*, at din pensionsordning vil have på det tidspunkt, hvor du skal have udbetalingen.

Det er derfor, det er vigtigt at være klar over, at prognosen er baseret på alle de forudsætninger, der er nævnt i dette dokument.

I bilag C kan du læse mere om, at du udover "forventet udbetaling" også får vist et beløb, der står anført som en "garanteret udbetaling", men som er en **bettinget** garanteret udbetaling. I bilag C kan du læse mere om, og hvad der ligger i det, og hvad du kan bruge disse oplysninger til.

Du skal desuden være opmærksom på, at du som supplement til beløbet, vi viser dig som "forventet udbetaling", kan få en udbetaling fra de såkaldt "særlige bonushensættelser". Det er ufordelte reserver, som kan falde og stige i forhold til, hvordan årets resultat i pensionsselskabet udvikler sig. Der gælder derfor anderledes vilkår for denne del af din udbetaling, end for resten af udbetalingen, da denne del år for år kan ændre sig direkte afhængigt af selskabets årlige økonomiske resultater. For denne del af din udbetaling er der altså ikke tale om en udjævning af de enkelte års resultater.

Du kan læse mere om dette, herunder foretage en vejledende beregning af størrelsen af de "særlige bonushensættelser" på

pensam.dk/pension/pension-i-pensam/kontorente/bonushensaettelser/pensionkassen-for-sygehjaelpere - hvis du oprindeligt har været i pensionskassen for sygehjælpere m.fl.

pensam.dk/pension/pension-i-pensam/kontorente/bonushensaettelser/pensionskassen-for-portoerer - hvis du oprindeligt har været i pensionskassen for portører

pensam.dk/pension/pension-i-pensam/kontorente/bonushensaettelser/pensionskassen-trafikfunktionaerer-og-amtvejsmaend - hvis du oprindeligt har været i pensionskassen for trafikfunktionærer og amtsvejsmænd m.fl.

Sidst men ikke mindst skal du være opmærksom på, at "forventet" udbetaling viser **købekraften** af den udbetaling, du vil få. Det viser altså, hvad din udbetaling vil være værd, hvis priserne på alting er som i dag. På den måde kan du sammenligne størrelsen af pensionen med priserne og din indkomst i dag. Du kan læse mere om købekraft på pensam.dk/kobekraft.

Værdien af din pensionsordning er ikke det samme som en saldo på en bankkonto

Én gang om året får du tilsendt et Pensionsoverblik fra os, der indeholder et "Regnskab for din pension" for seneste kalenderår. Regnskabet viser, hvordan "Værdien af din pensionsordning" har ændret sig i årets løb afhængigt af forrentning, betaling for administration og betaling for de forsikringer, du har i pensionsordningen.

Det er naturligt at have fokus på, hvordan "værdien af din pensionsordning" udvikler sig, og denne værdi er også grundlaget for den pension og de forsikringsdækninger, du kan få udbetalt, når betingelserne er opfyldt. Som beskrevet ovenfor, er oplysningen om din forventede udbetaling af alderspension baseret på, hvad vi forventer "værdien af din pensionsordning" vil være den dag, du går på pension.

Omvendt er det vigtigt at være klar over, at "værdien af din pensionsordning" *ikke* er udtryk for et samlet beløb, du har ret til at få udbetalt i alderspension. "Værdien af din pensionsordning" er til gengæld grundlaget for at beregne, hvor stor en *månedlig* udbetaling, du kan få i alderspension resten af livet.

Alderspensionen i PenSam er ikke ligesom en opsparing på en bankkonto, men ligesom en forsikring. Alle medlemmer af PenSam indbetaler til et fællesskab, der sikrer, at alle kan få udbetalt alderspension lige så længe de lever, uanset hvor gamle de bliver, og uanset hvor meget de selv har sparet op. Det kan du få en nærmere forklaring på i en film på pensam.dk/livsvarigpension.

Du kan også få en uddybende forklaring på, hvad "værdien af din pensionsordning" er udtryk for i en film, du finder på Min Pension.

Sker der ændringer i størrelsen af din forventede pension, kan det enten skyldes ændringer, der påvirker størrelsen af "værdien af din pensionsordning" – det kan for eksempel være ændringer i renten. (Se mere om dette i bilag B). Eller det kan skyldes ændringer i de forudsætninger, der bestemmer, hvordan udbetalingen bliver beregnet på baggrund af "værdien af din pensionsordning" – det kan for eksempel være ændringer i levetid.

Hvis forudsætningerne for beregningen af din pension skulle ændre sig drastisk og/eller de finansielle markeder pludseligt skulle bryde helt sammen, og der på den baggrund opstår et underskud, der ikke kan dækkes af de fælles midler i Tidl. pensionskasse, kan det i værste fald betyde en nedsættelse af pensionerne. Det er det, der ligger i, at beløbet vist som "garanteret udbetaling" er en betinget garanteret udbetaling.

Forsikringsbetingelser

Betingelserne, som også indeholder reglerne for udbetaling - finder du ved at logge ind på Min Pension.

Bilag A: Vi indregner på forhånd en forventet rente ved beregningen af din pension

For på forhånd at kunne give dig et realistisk bud på størrelsen af din alderspension, må vi anvende et **skøn** for, hvilken forrentning du år for år kan få på din pension ud i fremtiden.

Vi ved naturligvis ikke præcis, hvilken rente du kan få mange år ud i fremtiden. Det afhænger blandt andet af de årlige investeringsafkast, som igen afhænger af udviklingen på de finansielle markeder. Ved beregning af din fremtidige pension anvender vi derfor en forventet rente.

På lagt sigt forventer vi at kunne give dig en forrentning på 4,25% om året efter pensionsafkastskat. Dog er der i 2022 indregnet en rente på 15% og i perioden 2023-2026 indregnet en rente på 10%.

Når vi anvender de ovenstående renteforudsætninger, medfører det, at din "forventede udbetaling" af pension er højere, end hvis udbetalingen blev beregnet på de renteforudsætninger, som indgår i beregningsgrundlaget for din pensionsordning, Jf. oplysninger om betinget garanteret udbetaling, som du kan læse om i Bilag C.

Vær opmærksom på, at du på Min Pension har mulighed for at logge ind og se, hvordan det vil påvirke størrelsen af din forventede pension, hvis investeringsafkastet og dermed renten på din pension bliver højere eller lavere, end vi forventer.

På Min Pension har du også mulighed for at se den forventede udvikling i købekraften for din pension, når udbetalingen er begyndt.

Bilag B: Sådan kan din pension blive reguleret, hvis forudsætningerne ændrer sig

Både "værdien af din pension" og din forventede udbetaling kan blive reguleret, hvis forudsætningerne ændrer sig.

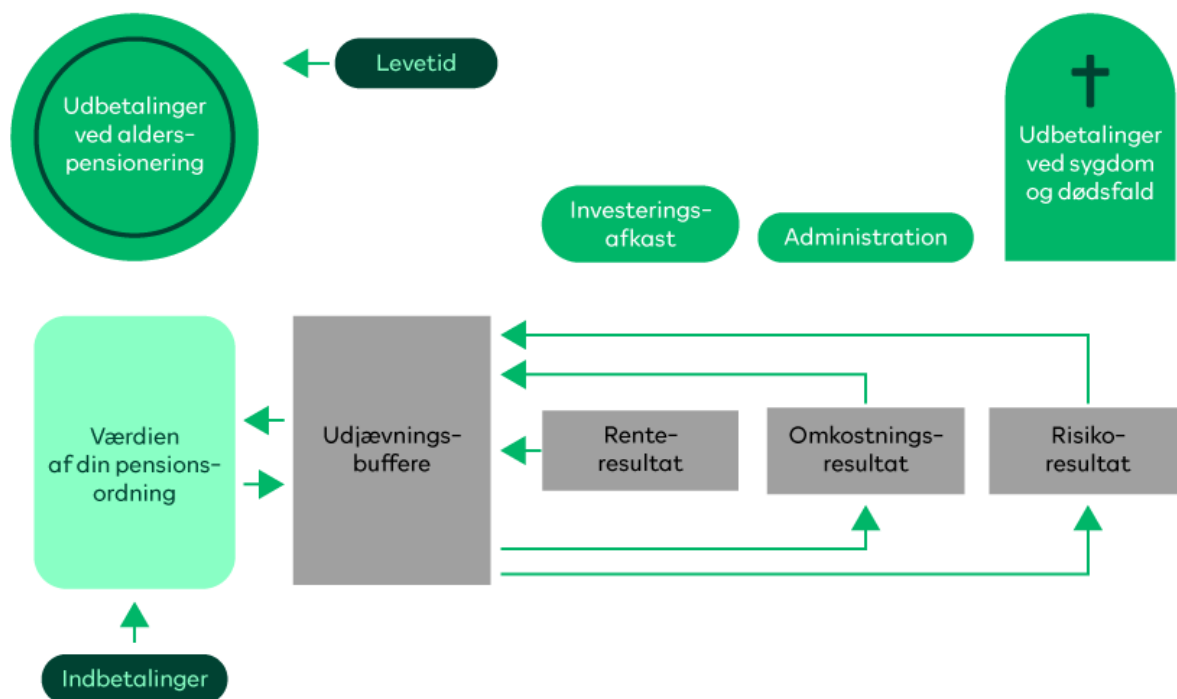
Her kan du læse mere detaljeret om, hvordan og hvornår en sådan regulering kan finde sted.

➤ Regulering i forbindelse med det regnskabsmæssige årsresultat

Vi opgør hvert år - i forbindelse med det regnskabsmæssige årsresultat - om der er overskud eller underskud på alle de forudsætninger, din pension bliver beregnet ud fra (se ovenfor). Opgørelsen sker inden for hver af de såkaldte kontributionsgrupper, som du tilhører og som du kan se på dit pensionsoverblik.

Hvis der er tale om et overskud, bliver det lagt til "værdien af din pensionsordning" via den overskudsfordeling, du får, så din forventede udbetaling af pension bliver større. Hvis der er underskud på et element, kan det reducere den tilskrivning, du får, eller blive trukket fra værdien af din pensionsordning. Overskud eller underskud på alle de nævnte forudsætninger har derfor betydning for udviklingen i størrelsen af din pension.

Figur: Regulering af "værdien af din pensionsordning" på baggrund af årsresultatet

Note: Figuren er en forsimplet fremstilling.

Det har også betydning for reguleringen af "værdien af din pensionsordning", at din pension er et gennemsnitsrenteprodukt. Det betyder, at der bliver opbygget en stødpude ("udjævningsbuffer") med kapital fra år med overskud. Denne stødpude bruges til at dække, hvis der i andre år opstår mindre underskud. Det er derfor kun, hvis denne stødpude er for lille, at det kan blive aktuelt at fratrække underskud, så det påvirker din pension.

I helt særlige tilfælde, for eksempel hvis de finansielle markeder pludseligt skulle bryde sammen, eller hvis antallet af udbetalinger af forsikringer pludselig stiger markant, vil en regulering ikke kunne afvente årsskiftet men det kan blive nødvendigt at fratække underskud straks, så det påvirker muligheden for at regulere din pension eller nedsætte den, hvis de fælles midler i Tidl. pensionskasse ikke er tilstrækkeligt store til at dække underskuddet. Jf. beskrivelsen i Bilag C om, at din pensionsordning er omfattet af en "betinget garanti".

Regulering på grund af ændringer i beregningsgrundlag

Er der tale om vedvarende ændringer i forudsætningerne, som for eksempel forventning om længere levetid end tidligere forudset, kan det føre til beslutning om, at det er nødvendigt at ændre på hele grundlaget for beregning af pension i pensionsordningen.

En sådan ændring i beregningsgrundlaget kan betyde, at den forventede udbetaling ændrer sig hos alle medlemmer af pensionsordningen, også selv om værdien af den enkeltes pension er uændret. For eksempel kan sådan en ændring betyde, at hvis "værdien af din pensionsordning" er på for eksempel 500.000 kr., så kan størrelsen af den *månedlige* pension, du kan få fra din pension for disse penge resten af livet blive højere eller lavere, hvis der ændres på beregningsgrundlaget.

Ændringer på grund af ændring af betingelser

Betingelserne for din pensionsordning fastlægger de rettigheder, du har i pensionsordningen.

Det fremgår af betingelserne § 28 d, hvornår og på hvilke vilkår PenSam har adgang til at ændre i betingelserne.

Beslutning om ændring af betingelserne for Tidl. pensionskasse (Afviklingsbestanden af 01.01.1991) træffes af bestyrelsen og er først gyldig, når forslaget er vedtaget af såvel Danske Regioner som FOA.

Bilag C: Uddybende oplysninger om "forventet udbetaling" og betinget "garanteret udbetaling"

I din pensionsordning bruger vi en række **grundforudsætninger**, der findes i det, der hedder "beregningsgrundlaget" for din pension. Et eksempel på en sådan grundforudsætning er, hvor længe vi lever.

Herudover anvender vi ved beregning af din forventede pension en række **supplerende forudsætninger**, der i højere grad er baseret på en aktuel vurdering, og som bygger ovenpå eller supplerer grundforudsætningerne – og altså indregner det overskud, der forventes at kunne være, fordi grundforudsætningerne er fastsat til den forsigtige side.

Et eksempel på en supplerende forudsætning er, hvis vi her og nu vurderer, at du kan få en lidt højere rente på din pension, end den rente der indgår i grundforudsætningerne – jf. Bilag A.

Den "**forventede udbetaling**" er en prognose, som er et udtryk for, hvad vi her og nu vurderer, at det er mest sandsynligt, at du vil kunne få udbetalt. Den forventede udbetaling er baseret på både grundforudsætninger og supplerende forudsætninger. Den kan dermed vise en højere udbetaling end den "garanterede udbetaling", du får vist. Den forventede udbetaling er inklusive det overskud, vi løbende forventer, at du kan få.

Den "**betinget garanterede udbetaling**" er et beløb, du i højere grad end "forventet udbetaling" kan være sikker på at få udbetalt. Det er dog vigtigt at understrege, at det er en *betinget* garanteret udbetaling. Som det fremgår nedenfor, kan der ske nedsættelse også af en betinget garanterede udbetaling.

Ved at se på, hvor stor forskel der er på de to beløb, "forventet" og betinget "garanteret" udbetaling, får du et indtryk af, i hvor høj grad din "forventede udbetaling" er påvirket af en vores forventning om, at du løbende kan få et overskud tillagt din pension.

Om ændringer i forudsætningerne

Grundforudsætningerne i beregningsgrundlaget kan ændres. Det kan umiddelbart ske i forhold til vilkårene for det overskud, der løbende bliver tilskrevet, og som derfor kan blive omfattet af anderledes beregningsforudsætninger end dem, der gælder for de oprindelige indbetalinger på det betinget garanterede grundlag. Også det oprindelige grundlag kan i særlige tilfælde ændres, som det er beskrevet i bilag B. En sådan ændring vil medføre ændringer i størrelsen af den garanterede udbetaling.

Ændringer i beregningsgrundlaget er generelt et udtryk for, at der er tale om ændring af forudsætninger af mere vedvarende og grundlæggende karakter, som for eksempel hvis medlemmerne af en pensionsordning viser sig at leve i længere tid, end det tidligere er antaget. For eksempel hvis fremkomsten af en ny sygdom (jf. corona) eller ny medicin, der kan kurere en sygdom, mange dør af, påvirker levetiden.

Vi følger løbende – og mindst én gang om året – op på, om der er behov for at opdatere beregningsgrundlaget. Finanstilsynet skal kende det beregningsgrundlag, vi anvender, og de skal have besked, når vi ændrer i det. Som medlem får du besked, når der sker ændringer i beregningsgrundlaget, som påvirker dine udbetalinger i væsentlig grad.

De **supplerende forudsætninger** kan uden videre ændres, og det er relativt sandsynligt - og forventeligt - at det vil ske. Et eksempel kan være, at der sker ændringer i den aktuelle vurdering af, hvilke afkast der kan opnås, og dermed hvilken rente det eventuelt vil være muligt at give dig på pensionen fremover *udover* den forventede rente, som indgår i beregningsgrundlaget for din pension.

Eksempelvis bliver der hvert år fastsat nogle fælles samfundsforudsætninger for hele pensionsbranchen, som har betydning for den aktuelle vurdering af udvikling i investeringsafkast fremover – jf. Bilag A.

Ændringer i de supplerende forudsætninger medfører ændringer i størrelsen af din "forventede udbetaling", men ikke i din betinget "garanterede udbetaling".